

Miep van de Weg putte moed uit anti-Duitse houding hoogleraren

De wind mee in de oorlogsjaren

Heleen Croonen

Geneeskundestudenten Miep den Daas en haar verloofde – later haar man – Wout van de Weg hebben naar eigen zeggen veel geluk gehad in de oorlog. En ondanks dat zij onderdak verleenden aan een Amerikaanse piloot zijn ze nooit bang geweest. Of preciezer, bijna nooit.

Miep den Daas (1918) was geneeskundestudent in Utrecht toen zij op een ochtend vliegtuigen over hoorde denderen. Ze dacht niet aan oorlog, Nederland zou neutraal blijven. ‘Mijn huisgenoten ontvingen berichten uit Den Haag en Rotterdam dat daar parachutisten waren geland. Iemand liet het woord ‘oorlog’ vallen en vanaf dat moment beseften we dat Duitsland Nederland was binnengevallen.’ Dat betekende dat haar verloofde en jaargenoot Wout van de Weg – die gemobiliseerd was – met zijn compagnie uit de kazerne was vertrokken. Ze nam de fiets naar de kazerne en daar bleek dat haar vermoedens klopten. ‘Ik had geen afscheid kunnen nemen en wist ook niet waar hij heen was. Ik ging met andere studenten naar het AZU om te zien of we hulp konden bieden.’

Haar verloofde wachtte

met zijn compagnie in een wagon voor Rotterdam. Na het bombardement gaf Nederland zich over en trokken de gemobiliseerde studenten hun uniform weer uit. Zo ook Van de Weg, want de Duitsers zaten nu in de kazerne.

Loyaliteitsverklaring

Er brak een periode aan waarin joodse hoogleraren werden ontslagen en jaargenoten moesten vertrekken. Van de Weg: ‘Tot die tijd wisten we niet wie er jood was. Pas toen zij een ster

moesten gaan dragen, werd dat duidelijk. We werden kwaad, maar niet en masse. Ik herinner me niet dat we iets hebben gedaan. We hoorden überhaupt weinig, de media waren nog niet zo aanwezig als vandaag de dag. Je moest maar gissen wat er gebeurde. Nu weet je veel meer over die tijd dan wij toen.’

Een periode van doorstuderen volgde, tot het moment dat de Duitsers in 1943 een loyaliteitsverklaring eisten van de studenten. Van de Weg: ‘Enkele hoogleraren lieten tussen de regels door blijken dat ze anti-Hitler en anti-NSB waren. Dat maakte indruk en we weigerden massaal te tekenen. Onze mentaliteit was: niet doen wat de bezetter wil, dat is tegen onze opvattingen.’

Druppelnarcose

Voor studenten die weigerden te tekenen, stopte de studie. Mannen moesten naar Duitsland om te werken. Dat gold niet voor studenten die nog net voor 9 april mochten afstuderen en Van de Weg was daar één van. Hij werd assistent bij huisarts Westerbeek van Eerten in Hummelo in de Achterhoek. Andere studenten moesten zelf zien wat ze verder met hun studie gingen doen. Miep den Daas ging informeel coschap chirurgie lopen bij dokter Goemans in het Nijmeegse Wilhelminaziekenhuis.

Op een vrije dag bracht zij een bezoek aan vrienden in Wijchen. ‘Daar hoorden we ’s middags een hoop lawaai. In de verte zagen we dat Nijmegen werd gebombardeerd. Ik sprong

‘Tot die tijd wisten we niet wie er jood was’

Miep van de Weg-den Daas:
‘De media waren nog niet zo
aanwezig als vandaag de dag.
Je moest maar gissen wat er
gebeurde.’

beeld: De Beeldredactie

meteen op de fiets en reed naar het ziekenhuis. Daar heerste een enorme drukte. De gangen lagen vol gewonden en familieleden waren op zoek naar vermisten. Tot de hulptroepen uit andere steden arriveerden, waren wij als enigen beschikbaar. Wij moesten kiezen welke patiënten er het ernstigst aan toe waren, die mochten als eerste de operatiezaal in.’

Van de Weg-Den Daas gaf als coassistent ook druppelnarcose en assisteerde bij de operaties. ‘We maakten mee dat patiënten onder onze handen overleden. Mensen hadden weinig weerstand door hun verwondingen en bloedverlies.’ De hele nacht werd er doorgewerkt, elkaar afwisselend aan de operatietafel. ‘We hadden de hele nacht gestaan en trokken onze schoenen uit vanwege opgezette voeten. Ik herinner mij dat we in koffiepauzes ook konden lachen om bepaalde situaties. Het was allemaal afschuwelijk wat we meemaakten, maar dat gaf een soort ontlasting.’

Doofstomme onderduiker

Na haar coschappen zijn Miep den Daas en Wout van de Weg in maart 1944 getrouwd. Er was weinig woonruimte en dus woonde het jonge echtpaar in bij een vriendin van huisarts

Westerbeek, die aan meer mensen onderdak bood. Van de Weg-Den Daas laat een foto zien van een landelijke villa en wijst hun twee kamers aan. ‘Op een dag stond Wout met een vreemde man voor de deur en zei: “Dit is Howard en hij heeft woonruimte en verzorging nodig”.’

Howard was een Amerikaanse piloot, wiens vliegtuig was neergeschoten bij de slag om Arnhem. Dankzij een vals persoonsbewijs van een doofstommeninstituut uit Maastricht, dat hij via het verzet had gekregen, was hij niet opgepakt. Hij had zich drie weken lang in leven weten te houden met melk van koeien en voedsel dat door anderen was achtergelaten. Dit karige dieet had hem geen goed gedaan en met impetigo en maag-darmproblemen werd hij bij Van de Weg gebracht. Hij is drie maanden bij het echtpaar gebleven. ‘Hij werd behandeld met medicijnen voor zover we die nog hadden. Hij moest blijven volhouden dat hij doofstom was. En dat betekende dat hij bij beschietingen moest doen alsof hij

de knallen niet hoorde. De eigenares van het huis vond het goed dat hij bij ons verbleef, dat was moedig van haar.’

Na de oorlog bezocht Howard het echtpaar een aantal keren, waarbij hij Hummelo en omgeving ging bekijken; dat was in zijn onderduikperiode nooit gebeurd. Tot op de dag van vandaag heeft het echtpaar contact met Howards kinderen en kleinkinderen.

Miep van de Weg-Den Daas’ afstuderen ging na de oorlog vrij vlot. Op 14 december deed zij haar artsexamen. De oorlogsjaren hebben de aanvankelijke ambities van het echtpaar doorkruist. Van de Weg-Den Daas: ‘Ik wilde kinderarts worden en Wout cardioloog. Maar wij waren inmiddels ouders en hebben toen een drukke huisartsenpraktijk overgenomen.’ Sommige gebeurtenissen kan zij zich niet meer exact voor de geest te halen, maar de sfeer staat haar nog heel goed bij. ‘Ik heb in de oorlog veel geluk gehad, we hadden de wind mee.’

Ondanks dat ze een onderduiker in huis hadden en drie keer zelf moesten onderduiken is ze nooit bang geweest. ‘We waren jong en niet bang. Behalve één keer: we zaten ondergedoken op een hooizolder met muizen. Ik ben doodsbang voor muizen.’